

บทที่ ๕
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

นายอริคม อินทุภูติ
ผู้พิพากษาอาวุโสศาลฎีกา
๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๘

ชุดที่ 7

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๙๕ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้เลือกเป็นรายคดี

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาคดีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2

มาตรา ๑๙๕ (วรรคสี่) คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามวรรคสี่ ให้ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกาซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาซึ่งไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน และได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนเก้าคน โดยให้เลือกเป็นรายคดี และเมื่อองค์คณะของศาลฎีกาดังกล่าวได้วินิจฉัยแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

3

มาตรา ๑๙๕ (วรรคหก) ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง หรือคำพิพากษานั้นมีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่หรือไม่ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคห้า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

4

คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑.คดีอาญา

๒.คดีร่ำรวยผิดปกติ

๓.คดีจิตใจไม่ยี่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือยื่นเท็จ

๔.คดีคณะกรรมการป.ป.ช.กระทำความผิดเสียเอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๓), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคท้าย,
๒๓๖, ๒๓๗ และพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐(๑) ถึง (๔), ๔๗

5

๑

คดีอาญา

6

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ใ้สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใด มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ **ทุจริตต่อหน้าที่** หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

7

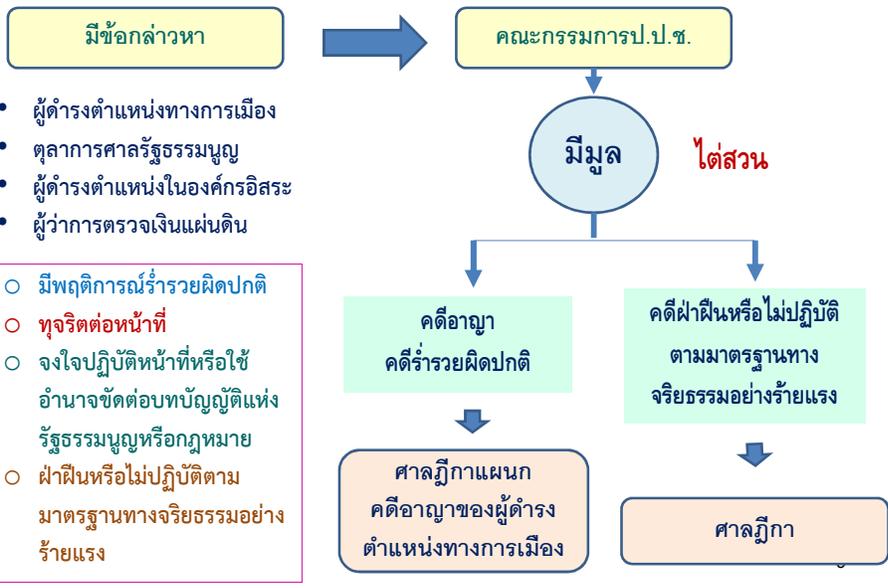
มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใด **มีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑)** ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไ้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไ้สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ...

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไ้สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

8

กระบวนการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๒)

- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

- มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ
- **ทุจริตต่อหน้าที่**
- จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ประเภทคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ คดีที่มีข้อกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง - มีพฤติการณ์ **ทุจริตต่อหน้าที่**

ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๑)

ข้อสังเกต : กระทำความผิดทางอาญาฐานอื่น ต้องไปขึ้นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาปกติ

ความหมายของคำว่า ทุจริตต่อหน้าที่

- (๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่
- (๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น
- (๓) ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
- (๔) กระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

(พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔)

ตัวอย่าง : ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

- พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ม.๑๓) เช่น คดีกล้วย่าง (อม.๗/๒๕๕๒) คดีรถเรือดับเพลิง (อม. ๗/๒๕๕๖) คดีจัดซื้อปุ๋ย (อม.๖๐/๒๕๕๙)
- พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ หมวด ๖ ว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (ม.๑๒๖ ถึง ๑๒๙) เช่น คดีที่ดินรัชดา (อม.๑/๒๕๕๐)
- พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ เช่น คดีห้วยบดิน (อม.๑๐/๒๕๕๒) คดีกรุงไทย (อม.๕๕/๒๕๕๘)

11

บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๕) ทัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

(๖) ผู้ให้สินบน

- บุคคลตาม (๑) ถึง (๔) เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ม. ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) และ ม.๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๒) พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ ๒๕๖๐ ม. ๑๐(๑) ส่วนบุคคลตาม (๕) และ (๖) เป็นไปตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๓)

12

ความหมายของคำว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ ว.๔ (๑)

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น นอกจาก (๑) (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง
- (๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

ข้อสังเกต : สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ฯ ขึ้นศาลอาญาคดีทุจริตฯ

13

ความหมาย :

ข้าราชการการเมืองอื่น
(พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ (๖))

ข้าราชการการเมือง ตามพ.ร.บ.
ระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ.
๒๕๓๕ ม. ๔(๘)-(๒๐)

- (๘) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
- (๙) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
- (๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรีและรัฐมนตรีสำนักนายกฯ
- (๑๑) เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๒) รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- (๑๓) โฆษกประจำสำนักนายกฯ
- (๑๔) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๕) เลขานุการรมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๖) ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (๑๗) เลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
- (๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
- (๑๙) เลขานุการรัฐมนตรีทบวง
- (๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีทบวง

รวม ๑๓ ตำแหน่ง

14

ความหมาย
ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง
 (พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ (๗))

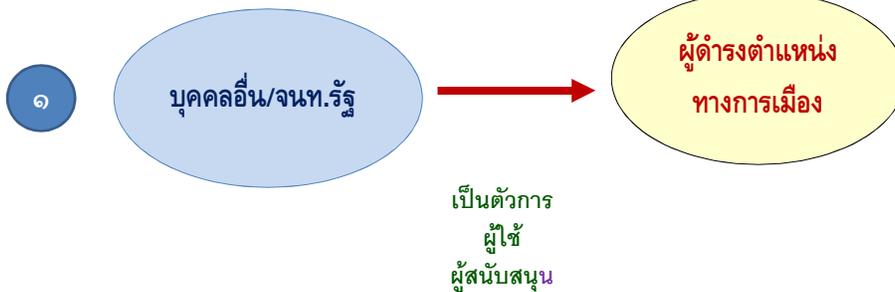
ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง
 ตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา
 พ.ศ.๒๕๕๔ ม.๙๒(๑)-(๒๔)

- (๑) ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา
- (๒) ที่ปรึกษารองประธานรัฐสภา
- (๓) ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนฯ
- (๔) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา
- (๕) ที่ปรึกษารองประธานสภาผู้แทนฯ
- ๖) ที่ปรึกษารองประธานวุฒิสภา
- (๗) ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้านฯ
- (๘) โฆษกประธานสภาผู้แทนฯ
- (๙) โฆษกประธานวุฒิสภา
- (๑๐) โฆษกผู้นำฝ่ายค้านฯ
- (๑๑) เลขานุการประธานรัฐสภา
- ๑๒) เลขานุการรองประธานรัฐสภา

- (๑๓) เลขานุการประธานสภาผู้แทนฯ
- (๑๔) เลขานุการประธานวุฒิสภา
- (๑๕) เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนฯ
- (๑๖) เลขานุการ รองประธานวุฒิสภา
- (๑๗) เลขานุการผู้นำฝ่าย
- (๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการประธานรัฐสภา
- (๑๙) ผู้ช่วยเลขานุการ รองปธ.รัฐสภา
- (๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการ ประธานสภาผู้แทนฯ
- (๒๑) ผู้ช่วยเลขานุการ ปธ.วุฒิสภา
- (๒๒) ผู้ช่วยเลขานุการ รองปธ.สภาผู้แทนฯ
- (๒๓) ผู้ช่วยเลขานุการ รองปธ.วุฒิสภา
- (๒๔) ผู้ช่วยเลขานุการผู้นำฝ่ายค้าน

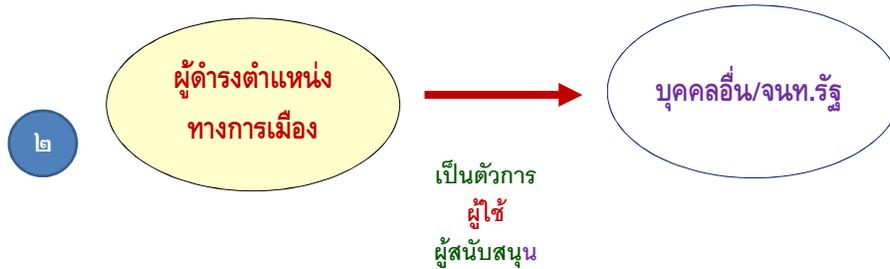
15

ลักษณะ : ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

16

ลักษณะ : ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

กรณีที่ ๒ หากไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
เข้าไปเกี่ยวข้องไม่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ (อ.ม.๑๔/๒๕๕๒)

17

อ.ม.๑๔/๒๕๕๒

คดีร.มว.กลาโหม

คำฟ้อง : จำเลยที่ ๑ (ร.มว.กลาโหม) ร่วมกับจำเลยที่ ๒ (นักเคลื่อนไหวทางการเมือง) ใช้ จ้าง วาน จำเลยที่ ๔ (พนักงานคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง) ให้เข้าไปแก้ไขรายชื่อสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งในฐานะข้อมูลของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยมิชอบแล้วจำเลยที่ ๔ ร่วมกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๕ (หัวหน้าพรรคและเลขาธิการพรรคการเมืองหนึ่ง) กับพวกกระทำการดังกล่าว

คำขอท้ายฟ้อง : ขอให้ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การของรัฐฯ พ.ศ.๒๕๐๒ มาตรา ๖, ๑๑ ป.อาญา มาตรา ๓๓, ๘๓, ๘๔, ๘๖ ฯลฯ

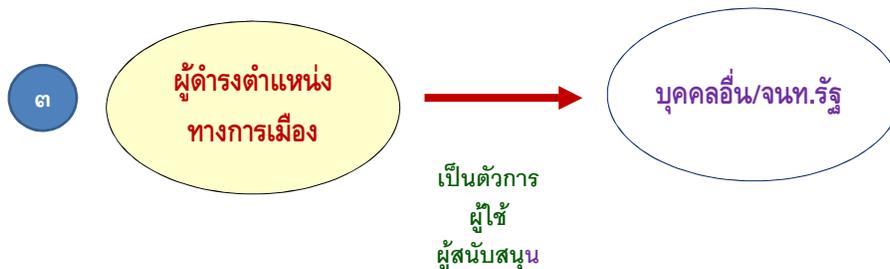
18

คำวินิจฉัยฯ

- รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ วรรคสอง และ พ.ร.ป.วิ.อม. พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ (๒) ต้องเป็นกรณีบุคคลอื่น (อาจเป็นคนธรรมดา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ) เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน การกระทำความผิด ของรัฐมนตรี แต่คดีนี้โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยที่ ๔ (เจ้าหน้าที่ของรัฐ) กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนโดยมีจำเลยที่ ๑ (รัฐมนตรี) เป็นผู้ใช้
- โดยที่ไม่ปรากฏการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ในฐานะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเข้าไปเกี่ยวข้อง
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งจำเลยที่ ๔ สังกัด ก็ไม่อยู่ในกำกับ ดูแลของรัฐบาลที่มีจำเลยที่ ๑ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ใน สถานะฝ่ายบริหารที่จะกำกับดูแลหรือควบคุมสั่งการใดๆ ได้อีกด้วย
- มูลคดีตามฟ้องจึงไม่อยู่ในความหมายของการกระทำความผิดของตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ในการกระทำความผิดอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมือง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ ประทับฟ้อง และให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ

19

ลักษณะ : ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

กรณีนี้ ๓ หากมีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ (อ.ม.๑๔/๒๕๕๒)

20

อม.๒/๒๕๕๑

คดีคลองด่านฯ

ข้อหาที่ ๑

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบบังคับซื้อที่ดินที่ได้รับ การประกาศเป็นที่ทิ้งขยะ สาธารณะจำนวนประมาณ ๑,๙๐๐ ไร่ จากราชฎูร

คำพิพากษา :
ข้อหาที่ ๑ ยกฟ้อง

ข้อหาที่ ๒

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือ จูงใจและเป็นผู้ใช้ให้เจ้าพนักงานที่ดินออก โฉนดโดยมิชอบรวม ๕ แปลง

คำพิพากษา :
ข้อหาที่ ๒ ผิด ป.อาญา ม.๑๔๙
จำคุก ๑๕ ปี

จำเลยเป็นรมช.มหาดไทย+ รมต.ประจำสำนักนายก
ฯ

21

ข้อสังเกต : กรณีผู้ให้สินบน

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมืองพ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษา คดีดังต่อไปนี้

(๓) รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เพื่อจูงใจให้กระทำไม่ กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

ถ้อยคำตอนท้ายของมาตรา ๑๐ (๓) คือตัวบทประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ ที่ว่าด้วยความผิดของผู้ให้สินบน

22

การดำเนิน
กระบวนการพิจารณา
คดีอาญา
ในศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาฯ

๑. การฟ้องคดี
๒. การเลือกองค์คณะฯ
๓. การนัดพิจารณาครั้งแรก
๔. การยื่นบัญชีระบุพยาน
๕. การตรวจพยานหลักฐาน
๖. การไต่สวนพยานหลักฐาน
๗. การพิพากษาคดี
๘. การอุทธรณ์

23

๑. การฟ้องคดี

ผู้มีอำนาจฟ้อง

อัยการสูงสุด

คณะกรรมการป.ป.ช.

- รัฐธรรมนูญ ม. ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒)
- พ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ม.๒๓
- พ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๓๖, ๓๗

24

อำนาจฟ้องของคณะกรรมการป.ป.ช.

คณะกรรมการป.ป.ช.

อัยการสูงสุด

คณะกรรมการป.ป.ช.

คณะทำงานร่วมกัน

หาข้อยุติ

ไม่ได้

คณะกรรมการป.ป.ช.

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ.

กรณีมีข้อไม่สมบูรณ์
แต่หาข้อยุติไม่ได้

ในกรณีอัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการไต่สวนมีข้อไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินการคดีได้ ให้แจ้งคณะกรรมการป.ป.ช. ภายใน **เก้าสิบวัน** นับแต่วันได้รับเรื่อง (พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๗๗ วรรคสอง)

ในกรณีที่คณะกรรมการร่วมไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร โดยจะยื่นฟ้องคดีเองก็ได้ แต่ในกรณีที่คณะกรรมการป.ป.ช. เห็นควรฟ้องคดี ต้องดำเนินการฟ้องคดีภายในอายุความ แต่ต้องไม่ช้ากว่า **เก้าสิบวัน** นับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๗๗ วรรคสาม)

ข้อสังเกต :

กรณีคณะกรรมการป.ป.ช.ไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย **เกินสองปีหรือสามปี** ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มีผลต่ออำนาจฟ้องหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกา คดีอม. ๓๑/๒๕๖๗ (คดีฟุตซอล ๒) ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ วรรคท้าย บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า ภายใต้กำหนดอายุความ เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือตามที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.นี้แล้ว คณะกรรมการป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย หรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ดังนี้ กำหนดเวลาไต่สวนหรือมีความเห็นหรือวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งจึงเป็นเพียงกำหนดเวลาให้มีการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเร่งรัดให้มีการฟ้องคดีโดยเร็วเท่านั้น มิใช่เป็นระยะเวลาที่เป็นเงื่อนไขหรือจำกัดอำนาจในการฟ้องคดี คณะกรรมการป.ป.ช.จึงชอบที่จะดำเนินการไต่สวนคดีนี้ได้ภายในอายุความ ตามมาตรา ๔๘ วรรคท้าย และโจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้ภายในอายุความตามมาตรา ๗๗ วรรคท้าย

ข้อสังเกต :

กรณีอัยการสูงสุดยื่นฟ้องเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
(ในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๒๙/๒๕๖๗ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวน คดีอาญาตามมาตรา ๙๑ ให้อัยการสูงสุดพิจารณาเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขต อำนาจภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่ได้รับสำนวน และมาตรา ๙๓ วรรคสอง บัญญัติ ให้นำความในมาตรา ๗๗ มาใช้บังคับกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๗๗ วรรคท้าย บัญญัติว่า การฟ้องคดีเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาที่กำหนดใน มาตรา này ย่อมกระทำได้ถ้าได้ฟ้องภายในอายุความ แต่ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ อัยการ อัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี... ซึ่งเห็นได้ว่าบทบัญญัติ ดังกล่าว เป็นการกำหนดกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งอัยการสูงสุดให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จและฟ้องดำเนินคดีภายในระยะเวลานั้น มิใช่อายุความฟ้องร้อง หรือเงื่อนไขในการฟ้อง หรือการดำเนินคดีแต่อย่างใด

29

เมื่อได้ความว่าโจทก์ฟ้องจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ (เดิม) ซึ่งมี ระยะเวลาโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ จึงมีอายุความ ๑๕ ปี มาตรา ๑๖๒ (เดิม) ซึ่งมีระยะเวลาโทษจำคุกไม่เกิน เจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท จึงมีอายุความ ๑๐ ปี ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ มีระยะเวลาโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงมีอายุ ความ ๑๕ ปี ซึ่งเหตุคดีนี้เกิดเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๙ ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ จึงเป็น การฟ้องคดีภายในอายุความตามพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๗๗ วรรคท้าย โจทก์จึง มีอำนาจฟ้อง (มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๗๖๓/๒๕๖๗ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

30

ข้อสังเกต :

กรณีเห็นต่างเกี่ยวกับจำนวน**เพียงบางคน**ก็ถือว่าหาข้อยุติไม่ได้
ทั้งคดี คณะกรรมการ.ป.ช.มีอำนาจฟ้อง

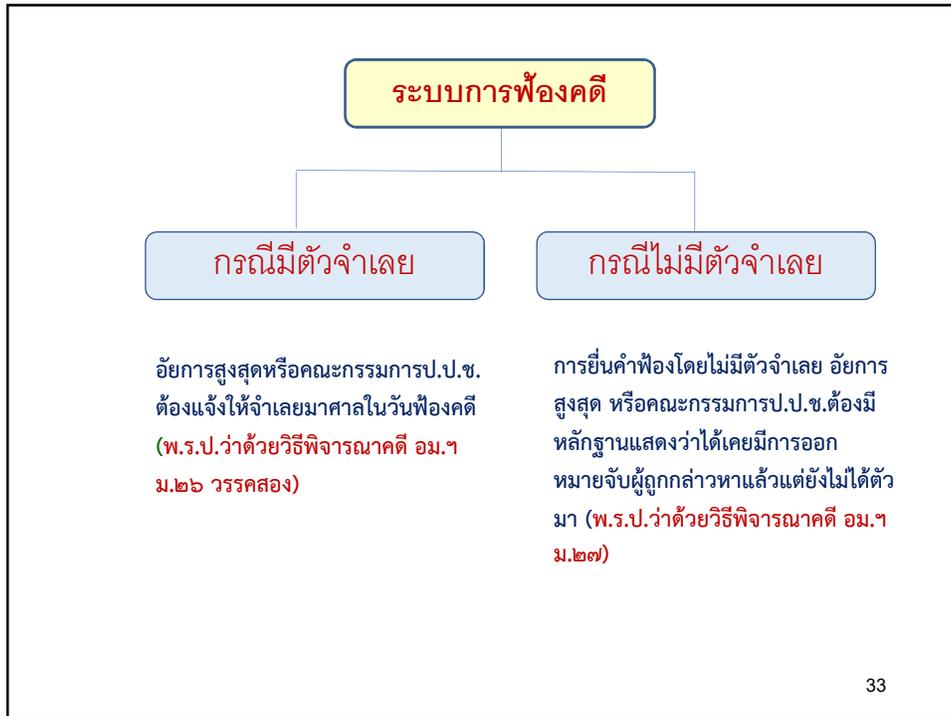
คำพิพากษาศาลฎีกา คดีอม.๗/๒๕๕๖ (คดีรณเรือดักเพลิง) เป็นกรณีที่มีการตั้ง
คณะทำงานร่วมกัน ในที่สุดคณะทำงานฝ่ายอัยการสูงสุดเห็นว่า พยานหลักฐาน
สมบูรณ์เพียงพอที่จะฟ้องจำเลย ๔ คน แต่คณะทำงานฝ่ายคณะกรรมการ.ป.ช.เห็นว่า
พยานหลักฐานสมบูรณ์เพียงพอที่จะฟ้องจำเลย ๗ คน อัยการสูงสุดส่งรายงานการ
ไต่สวน และเอกสารที่เกี่ยวข้องคืนแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช.เพื่อฟ้องคดีเอง ต่อมา
คณะกรรมการ.ป.ช. นำคดีนี้มาฟ้อง

เมื่อคดีไปถึงศาลฎีกาแผนกคดีอม. จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้คดีว่า
คณะกรรมการ.ป.ช.มีอำนาจฟ้องเฉพาะจำเลย ๓ คน ที่อัยการสูงสุดเห็นว่า
พยานหลักฐานไม่สมบูรณ์ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑ (ปัจจุบันคือ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๗๗ วรรคสาม) ส่วนจำเลยอีก ๔ คน ที่อัยการ
สูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานเพียงพอ ต้องให้อัยการสูงสุดเป็นคนฟ้อง

31

ศาลฎีกาแผนกคดี อม. วินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าว (คือกรณีคณะทำงาน
ฝ่ายอัยการสูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานพอฟ้องบางคน แต่คณะทำงานฝ่าย
คณะกรรมการ.ป.ช.เห็นว่าพยานหลักฐานพอฟ้องทุกคน) ถือได้ว่าคณะทำงาน
ร่วมไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีแล้ว อันเป็นเหตุตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธี
พิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑
วรรคสอง (ปัจจุบันคือ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.
๗๗ วรรคสาม) ให้โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้อง**จำเลยทั้งหมดได้เองทั้งคดี** โดยไม่
จำต้องพิจารณาแยกฟ้องแต่เฉพาะจำเลยคนใดที่อัยการสูงสุดมีความเห็นต่าง
จนไม่อาจหาข้อยุติได้ โดยเฉพาะการกระทำตามคำฟ้องเป็นคดีที่กล่าวหา
จำเลยทั้งหมดว่ากระทำความผิดต่อกฎหมายอันเป็นข้อเท็จจริงเดียวกัน โจทก์
จึงมีอำนาจฟ้องคดีได้

32

ข้อสังเกต : การฟ้องคดีโดยมีตัวจำเลย

ผลของคำสั่ง
ประทับรับฟ้อง :
กรณีมีตัวจำเลย
ในวันฟ้อง

เมื่อศาลฯประทับรับฟ้อง ผู้ถูกกล่าวหา **ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่**จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฯจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและ พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๗)

34

ข้อสังเกต :

จำเลยที่พ้นจากตำแหน่งเดิมที่กระทำความผิดไปแล้ว และอยู่ระหว่างการดำรงตำแหน่งใหม่ ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาคณะที่ ๑ เคยมีความเห็นเรื่องเสรีจที่ ๑๔๘๖ /๒๕๖๕ ว่า แม้จำเลยพ้นจากตำแหน่งเดิม (ที่กระทำความผิด) ไปแล้ว และอยู่ระหว่างการดำรงตำแหน่งใหม่ ก็ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพราะการหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการยุติความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในภายหลัง และยังเป็น การป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจหรือการสั่งการใดๆ ที่อาจมีปัญหาคความชอบด้วยกฎหมายได้

35

ข้อสังเกต : การฟ้องคดีโดยไม่มีตัวจำเลย

เงื่อนไขการพิจารณาคดีต่อไปภายหลังศาลประทับรับฟ้องโดยไม่มีตัวจำเลย

- ศาลต้องส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องให้จำเลยทราบ หากจำเลยยังไม่มาศาล ให้ศาลออกหมายจับ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.หนึ่ง)
- ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยต้องรายงานผลการติดตามจับกุมเป็นระยะตามที่ศาลกำหนด (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.หนึ่ง)
- หากไม่สามารถจับจำเลยได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (พ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๘ ว.สอง)

36

**สิทธิของจำเลย
ในกรณีมีการพิจารณาคดี
โดยไม่มีตัวจำเลย**

- มีสิทธิที่จะตั้งทนายความมาดำเนินการแทนตน (พ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อ.ม.ฯ ม.๒๘ ว.สอง)
- มีสิทธิที่จะมาศาลเพื่อต่อสู้คดีในเวลาใดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา แต่การมาศาลดังกล่าวไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่กระทำได้แล้วต้องเสียไป (พ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อ.ม.ฯ ม.๒๘ ว.สาม)
- มีสิทธิขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่ต้องยื่นเสียภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา แต่การรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่กระทำได้แล้วต้องเสียไป (พ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อ.ม.ฯ ม.๒๙)

อายุความในคดีทุจริต

- เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว อายุความสะดุดหยุดลง
- ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ
- ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

ข้อควรระวัง

อายุความมิใช่บทบัญญัติว่าการลงโทษ แต่มีผลให้ระยะเวลาการบังคับโทษขยายออกไป จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา ไม่อาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังแก่คดีที่ฟ้องหรือยื่นคำร้องไว้ก่อนวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ (กรณีแรก) หรือคดีที่ขาดอายุความล่วงเลยการลงโทษไปแล้วก่อนกฎหมายมีผลใช้บังคับ (กรณีที่ ๒,๓) (คำพิพากษาคดี อ.ม. ๒๓/๒๕๖๐ - กรณีอายุความฟ้องคดี, อ.ม.๔/๒๕๕๑ - กรณีอายุความล่วงเลยการลงโทษ)

ผลกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีประกัน

- ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 - ถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าจะศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร
 - ความผิดดังกล่าวไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง
- (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๒ วรรคสอง)

39

๒. การเลือกองค์คณะผู้พิพากษา

- องค์คณะผู้พิพากษาศาลคดีมีจำนวน ๙ คน
- เลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นรายคดี
- ผู้มีสิทธิได้รับเลือก ได้แก่
 - ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา
 - ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา

(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑)

40

๓. การนัดพิจารณาครั้งแรกหรือการสอบคำให้การจำเลย

- องค์คณะฯ อ่านอธิบายฟ้องและถามคำให้การจำเลย (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม)
- หากจำเลยให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การ ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม)
- ในกรณีจำเลยมีได้มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรกไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่าจำเลยปฏิเสธ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม ตอนท้าย)
- กรณีจำเลยให้การรับสารภาพ แม้ข้อหาที่กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานเบาที่เบากว่านั้น ศาลอาจเรียกพยานมาไต่สวนเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ได้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคท้าย)

41

๔. การยื่นบัญชีระบุพยาน

- โจทก์และจำเลยต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอก่อนวันพิจารณาตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่า ๗ วัน (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๔ วรรคหนึ่ง)
- การยื่นบัญชีระบุพยานเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษา เมื่อมีเหตุสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดี (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๔ วรรคสอง)

42

๕. การตรวจพยานหลักฐาน

- วันตรวจพยานหลักฐาน โจทก์และจำเลยต้องส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น
- หลังจากนั้นโจทก์จำเลยต้องแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อองค์คณะผู้พิพากษา

(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๓๕ วรรคหนึ่ง)

การตรวจพยานหลักฐานต้องทำทุกคดี และเป็นกระบวนการที่ระบบได้ส่วนให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยทำให้การได้ส่วนพยานหลักฐานไม่ต้องใช้เวลามากเกินความจำเป็น

43

๖. การได้ส่วนพยานหลักฐาน

- การพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ใช้ระบบได้ส่วน (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี คดี อม.๖ ม.๖ วรรคหนึ่ง)
- ศาลต้องนำสำนวนการได้ส่วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา แต่ศาลมีอำนาจได้ส่วนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหก และพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๖ ม.๖ วรรคสอง)

44

ข้อสังเกต :

ความหมายของคำว่า นำสำนวนการไต่สวนของ
คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา

คำพิพากษาศาลฎีกา คดี อม.ที่ ๒/๒๕๕๖ การพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนก
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ยึดสำนวนของคณะกรรมการป.ป.ช.
เป็นหลัก มีความหมายเพียงว่าขอบเขตหรือกรอบในการพิจารณาให้ยึดแนวทาง
ที่ปรากฏในสำนวน ทั้งข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานที่ได้จากการไต่
สวน ตลอดจนสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นตามอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการป.ป.ช.ตั้งที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มิใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยึดสำนวนของคณะกรรมการป.ป.ช.เป็น
หลักกว่าข้อเท็จจริงต่างๆ เป็นตั้งที่คณะกรรมการป.ป.ช.สรุปและจำเลยได้กระทำ
ความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมืองมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมจากที่ปรากฏ
ในสำนวนของคณะกรรมการป.ป.ช.ได้

45

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๒/๒๕๖๓ (ในคดีทุจริต) ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า
“... ข้อเท็จจริงได้ความตามรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้มูล
ของคณะกรรมการป.ป.ท. ตามเอกสารหมาย จ.๑ ซึ่งมาตรา ๒๒ แห่งพ.ร.บ.
วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติให้ศาลนำ
รายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงมาเป็น
หลักในการแสวงหาความจริง ดังนั้น บันทึกคำให้การของผู้เสียหายตาม
เอกสารหมาย จ.๔ และหลักฐานในสำนวนการสอบสวนทั้งหมด จึงนำไป
ประกอบคำเบิกความของเจ้าพนักงานตำรวจผู้ร่วมจับกุมและคำเบิกความ
ของพนักงานสอบสวน ซึ่งให้การสอดคล้องต่อเนื่องกัน ได้ความว่า ...”

46

ระบบการพิจารณาคดีในศาลไทย

ระบบกล่าวหา (Accusatorial System)

- คดีอาญาทั่วไป
- คดีแพ่งทั่วไป
- คดีชำนาญพิเศษ

คดีที่ค่อนข้างระบบไต่สวน

- คดีแรงงาน
- คดีผู้บริโภค

ระบบไต่สวน (Inquisitorial System)

- คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง
- คดีเลือกตั้ง
- คดีค้ามนุษย์
- คดีอาญาเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต
- คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมอย่าง
ร้ายแรง

47

ความแตกต่างระหว่างระบบกล่าวหากับระบบไต่สวน

ระบบกล่าวหา	ระบบไต่สวน
ศาลต้องเป็นกลาง คู่ความมีหน้าที่เสนอความจริงต่อศาล	ศาลมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริง
เคร่งครัดกับกฎหมายวิธีพิจารณาความและการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน	เน้นการค้นหาความจริงเป็นสำคัญ มีกระบวนการพิจารณาที่ยืดหยุ่น
คดีอาญา กรณีมีข้อสงสัยต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย	หลักประโยชน์ไม่นำมาใช้ เว้นแต่พยายามทุกทางแล้ว ยังมีข้อสงสัย
รับฟังแต่พยานหลักฐานที่เสนอต่อหน้าศาล (Principle of Orality)	พยานหลักฐานที่ไม่ได้เสนอต่อหน้าศาลก็รับฟังได้
ทนายความมีบทบาทมากกว่าระบบไต่สวน	ทนายความมีบทบาทน้อยกว่าระบบกล่าวหา

48

▪ ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานลับหลัง
จำเลยได้ในบางกรณี ดังเช่น

- จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว แต่ได้
หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับ
ตัวมาไม่ได้

- จำเลยทราบวันนัดแล้วไม่มาศาล
โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือศาลเห็นว่าเพื่อ
ประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องไต่สวน
พยาน หลักฐานใดในคดีนั้นโดยไม่เลื่อนคดี

(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๑ วรรคสอง (๑)
ถึง (๕))

49

• การถามพยานบุคคล

- องค์คณะผู้พิพากษาจะสอบถามพยานบุคคลเอง โดยแจ้งให้พยานทราบ
ประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งจะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความโดยวิธี
แถลงด้วยตนเองหรือตอบศาล แล้วจึงอนุญาตให้โจทก์จำเลยถามเพิ่มเติม
(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ วรรคหนึ่ง)

- การถามพยานจะใช้คำถามนำตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธี
พิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ วรรค ๖.๒)

50

■ **การไม่เคร่งครัดกับวิธีพิจารณา**

- ระยะเวลาที่กำหนดไว้สั้นหรือขยายได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และในกรณีที่คู่ความดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาดศาลสั่งให้แก้ไขได้เสมอ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)
- **กรณีฟ้องไม่ถูกต้อง** ศาลมีอำนาจสั่งให้แก้ไขได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๖ วรรคสาม)

51

■ **อำนาจศาลในการแสวงหาพยานหลักฐาน**

- ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด เรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖ วรรคท้าย)
- ศาลมีอำนาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ ต้องแจ้งให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความตามสมควร ในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม. ๓๙')

52

๗. การพิพากษาคดี

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม

ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาหมิ่นพาดพิงหรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้น

- พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และ
- ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น
- และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสี่

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด

- ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป
- และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคห้า

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร้ายแรงผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน

คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง :

- องค์คณะผู้พิพากษาทุกคนต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือ โดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ โดยถือเสียงข้างมาก
- คำสั่งที่เป็นวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล ให้เปิดเผยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนความเห็นในการวินิจฉัยคดีขององค์คณะทุกคน ให้เปิดเผยโดยวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๐)

- คำสั่งที่เป็นวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล ต้องมีเหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๑)
- องค์คณะต้องมีคำพิพากษาและอ่านในศาลโดยเปิดเผยภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเสร็จการพิจารณา (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๔๐ ว.หนึ่ง)
- หากจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลอ่านคำพิพากษาลับหลังได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๔๐ วรรคสอง)
- ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย เมื่อศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ปิดประกาศแจ้งการนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของจำเลย หรือวิธีการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร และให้ถือว่าจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้ว (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๒ ว.๓)

55

๘. การอุทธรณ์คำพิพากษา

กำหนดเวลาอุทธรณ์

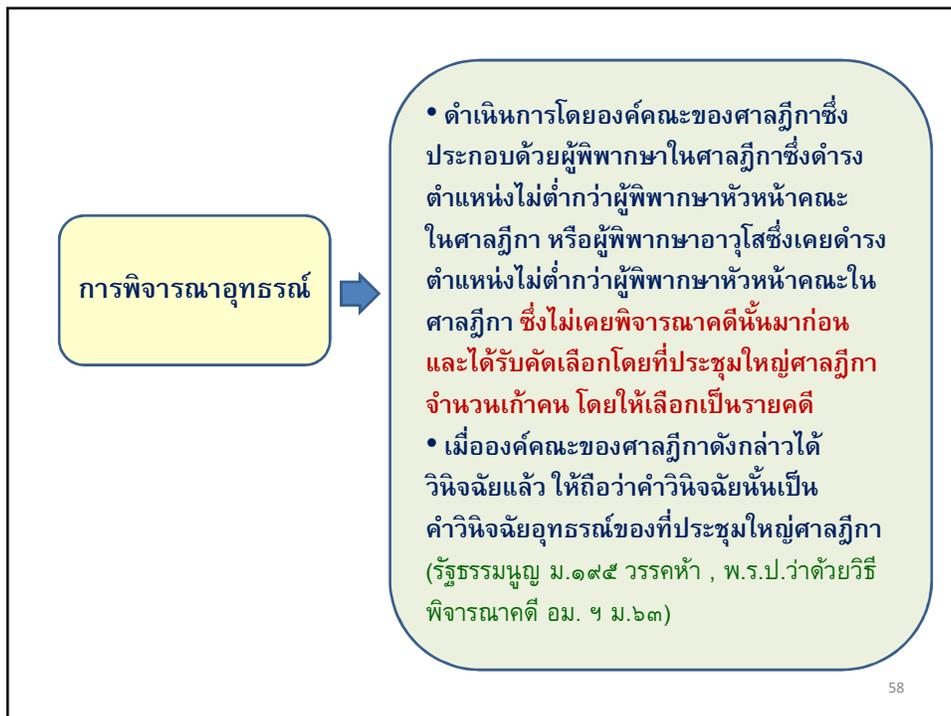
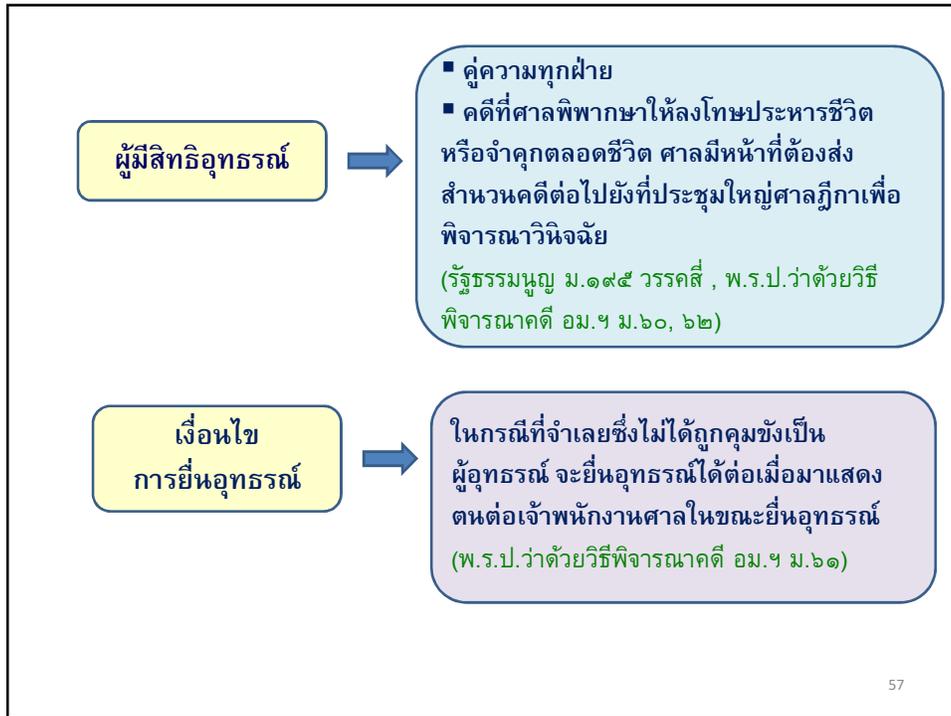
ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (รัฐธรรมนูญ ม.๑๙๕ ว.๔ , พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖๐)

อุทธรณ์ต่อใคร

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา (รัฐธรรมนูญ ม.๑๙๕ ว.๔, พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖๐)

56

การวินิจฉัยปัญหา
โดยประชุมใหญ่ศาลฎีกา

- ในการพิจารณาอุทธรณ์ หากมีปัญหาข้อกฎหมายสำคัญ
- ผู้พิพากษาคณะหนึ่งในองค์คณะฯหรือปธ.แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาจะเสนอประธานศาลฎีกาเพื่อพิจารณาให้มีการวินิจฉัยปัญหานั้นโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก็ได้

(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๖๔)

59

ตัวอย่างคดีอาญาที่ศาลฎีกาแผนกคดีอม.
มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

60

คดีอาญา

คดีอม.อร ๕/๒๕๖๗

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองวิสามัญพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และอนุกรรมการแผนงานบูรณาการ ๒ ในคณะกรรมการวิสามัญฯ ก่อนการพิจารณางบประมาณของคณะอนุกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ จำเลยเรียกเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือของงานโครงการจากนาย ศ. อธิบัติกรมทรัพย์ากรน้ำบาดาล เพื่อแลกกับการไม่ตัดงบประมาณของกรมทรัพย์ากรน้ำบาดาล อันเป็นการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบ หรือมิชอบด้วยหน้าที่ และเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือโดยทุจริต ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒, ๑๗๓ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙, ๑๕๗ จำเลยให้การปฏิเสธ

๐ ๑

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง ลงโทษจำคุก ๖ ปี กับให้จำเลยพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๕ อันเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้จำเลยหยุดปฏิบัติหน้าที่ในคดีนี้ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของจำเลยตลอดไป โดยไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

จำเลยอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์วินิจฉัยความว่า ปัญหาที่ว่า จำเลยกระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดี อม.หรือไม่ เห็นว่า แม้โจทก์มีนาย ศ. อธิบัติกรมทรัพย์ากร น้ำบาดาล เป็นประจักษ์พยานเพียงปากเดียว แต่นาย ศ. เบิกความถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามที่ตนได้ประสบพบมาเป็นลำดับชั้นตอนตั้งแต่การพิจารณางบประมาณของกรมทรัพย์ากรน้ำบาดาลในระดับกระทรวงเรื่อยมาจนถึงระดับกรม ในที่ประชุมของคณะกรรมการวิสามัญฯ จนถึงคณะอนุกรรมการแผนงานบูรณาการ ๒ ทำให้เห็นพฤติการณ์ของจำเลยที่ตั้งข้อสังเกตและซักถามงบประมาณ

เฉพาะกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมาโดยตลอด ลักษณะที่เน้นย้ำถึงโครงการของกรม
ทรัพยากรน้ำบาดาล มิได้มีลักษณะเป็นการตรวจสอบการใช้งบประมาณของหน่วยงาน
รัฐตามปกติ แต่เป็นการสร้างความกดดันและความกังวลแก่ผู้รับการพิจารณาว่าจะถูก
ตัดหรือลดงบประมาณหรือไม่ เพื่อใช้เป็นข้อต่อรองในการแสวงหาประโยชน์ อันทำให้
เห็นมูลเหตุซึ่งจูงใจให้จำเลยโทรศัพท์หานาย ศ. ผ่านการติดต่อของนาง น. เลขานุการ
คณะอนุกรรมการแผนงานบูรณาการ ๒ ในคืนวันเกิดเหตุ นาย ศ. และจำเลยใช้เวลา
สนทนาครั้งแรก ๙ นาทีเศษ และใช้เวลาสนทนาครั้งที่สอง ๖ นาทีเศษ สอดคล้องกับ
ข้อมูลการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ข้อความที่มีการสนทนาได้ตอบกันทางโทรศัพท์ตั้งแต่การ
เรียกเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อนาย ศ. ปฏิเสธก็เปลี่ยนมาเป็นของงานแทน เพื่อแลกกับ
การไม่ตัดลดงบประมาณ มีลักษณะพูดตอรองกันไปมา ซึ่งมีรายละเอียดมาก ยากที่จะ
แต่งเรื่องขึ้นมาให้สอดคล้องกัน โดยเฉพาะข้อความที่สนทนากันในเรื่องของงานยัง
สอดคล้องกับการตั้งข้อสังเกตและซักถามของจำเลยในการประชุม ซึ่งมุ่งเฉพาะโครงการ
ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลที่มีงบประมาณไม่มาก ที่จำเลยอ้างว่า จำเลยโทรศัพท์ติดต่อนาย
ศ. ขอแบบแปลนและประมาณราคาเพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณโดยตรง ทั้งที่

ต้องดำเนินการผ่านเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามข้อบังคับการประชุมและแนวทางปฏิบัติที่ผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวดำเนินการสืบกันมา ไม่สมเหตุสมผล จึงเป็นพิรุณและไม่
น่าเชื่อถือ สำหรับที่นาย ศ. กล่าวต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการแผนงานบูรณาการ ๒
และให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนว่า ได้มี
การบันทึกเสียงการสนทนาไว้นั้น ก็น่าเชื่อว่าเป็นการพูดด้วยความไม่พอใจ และ
แสดงให้เห็นว่าตนมีพยานหลักฐานที่มั่นคงที่จะกล่าวหาจำเลยได้ โดยบันทึกชี้แจง
ข้อเท็จจริง คำให้การ และคำเบิกความ นาย ศ. คงยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์
โทรศัพท์เรียกเงินหรือของงานของจำเลยมาโดยตลอด ดังนั้น คำเบิกความในส่วนนี้จะ
แตกต่างกันไปบ้าง แต่สาระสำคัญแห่งคดีมิได้เปลี่ยนแปลง ข้อแตกต่างดังกล่าวจึงเป็น
เพียงพลความ การตั้งข้อสังเกตและซักถามของจำเลย และการชี้แจงของนาย ศ. เป็น
การปฏิบัติงานตามหน้าที่ ตามธรรมดาย่อมมีเหตุกระทบกระทั่งกันเกิดขึ้นได้ หากจะมี
ความไม่พอใจเกิดขึ้นระหว่างการประชุมบ้างก็เป็นเรื่องปกติ ไม่น่าจะร้ายแรงถึงขนาดว่า
จะต้องปั้นแต่งเรื่องขึ้นเพื่อปรักปรำจำเลย อีกทั้งในคืนวันเดียวกันแทบจะในทันที
ภายหลังเกิดเหตุ นาย ศ. ได้โทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ไปหานาย ก . และนาย ส.

เล่าเรื่องการเรียกเงินดังกล่าวให้ฟังทันที ย่อมไม่มีเวลาคิดปรุงแต่งเรื่อง โดยในส่วนนี้ โจทก์ยังมีนาย ก. และนาย ส. มาเบิกความยืนยันว่า นาย ก. โทรศัพท์ติดต่อหาจำเลย เช่นกัน มีการซักถามจนนำไปสู่การพูดในเชิงของงานของกรมดังกล่าว และในวันรุ่งขึ้น นาย ศ. ยังโทรศัพท์ติดต่อกับนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เล่าเรื่องที่ถูกจำเลยเรียกเงิน ให้ฟังด้วย แม้นาย ก. นาย ส. และ นาย น. เป็นคนรู้จักกันในฐานะเพื่อนและ ผู้ได้บังคับบัญชาก็ตาม แต่ต่างก็เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และเป็นถึงสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ไม่มีสาเหตุโกรธเคืองหรือขัดแย้งกับจำเลยมาก่อน พยานบุคคลทั้งสามยังเบิก ความเชื่อมโยงกับที่นาย ศ. เบิกความ จึงเชื่อว่าเบิกความไปตามความจริง พยานพฤติ เหตุแวดล้อมของโจทก์ดังกล่าวที่ใกล้ชิดต่อเหตุการณ์เช่นนี้ ย่อมสนับสนุนคำเบิกความ ของนาย ศ. ประจักษ์พยานให้น้ำหนักมากยิ่งขึ้น การที่จำเลยโทรศัพท์เรียกเงินหรือขอ ผลประโยชน์จากโครงการในการจัดทำงบประมาณของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็น การอาศัยโอกาสในตำแหน่งที่ตนมีอำนาจและหน้าที่ที่สามารถเสนอปรับลดงบประมาณ ได้ จึงเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อันเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิ ควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และเป็นการขอ เรียก รับ หรือยอมจะรับ

ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งของ จำเลย ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๓ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ เมื่อคดีฟังได้ดังกล่าวแล้ว อุทธรณ์ข้อนี้ ของจำเลยฟังไม่ขึ้นเช่นกัน ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิพากษามานั้น องค์คณะชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์โดยมติเสียงข้างมากเห็นพ้องด้วย พิพากษายืน.

Q&A

คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ศาลจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ได้หรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๘/๒๕๖๖ (ป.) พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา...” หากได้ใช้ระบบกล่าวหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใดไม่ได้ และเมื่อพิจารณาประกอบกับพ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๕ และข้อบังคับประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๒๓ จะเห็นได้ว่า คดีทุจริตและประพฤติมิชอบมีวิธีพิจารณาที่เป็นการแสวงหาความจริงโดยศาล ศาลมีอำนาจไต่สวนเต็มที่เพื่อให้ได้ความจริงของเรื่องนั้นๆ และจะพิพากษายกฟ้องโดยยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ได้ เฉพาะเมื่อเห็นว่าศาลได้ทำการไต่สวนพยานอย่างเต็มที่แล้ว

67

Q&A

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญผูกพันศาลฎีกาแผนกคดีอาญาหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกา คดีอม.อธ. ๗/๒๕๖๖ (คดีสลักร่างรัฐธรรมนูญ) ส่วนที่โจทก์อุทธรณ์ทำนองว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนาและเจตนาพิเศษในการกระทำความผิดโดยอ้างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ มาด้วยนั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า แม้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะเกี่ยวเนื่องกับการกระทำของจำเลยทั้งสองตามที่โจทก์ฟ้องเป็นคดีนี้ และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันทุกองค์กรก็ตาม แต่ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่มีประเด็นพิจารณาและวินิจฉัยถึงความรับผิดทางอาญาของบุคคลใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงอำนาจและหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายซึ่งรวมถึงร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และการกระทำเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภาว่าผิดไปจากรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยมีได้มุ่งหมายพิสูจน์เจตนาแห่งการกระทำความผิด ทั้งมิได้มุ่งหมายให้ผู้กระทำต้องรับโทษ แตกต่างจากคดีนี้ที่เป็นคดีอาญา ซึ่งการพิจารณาคดี

พิพากษาคดี ศาลจำต้องวินิจฉัยพยานหลักฐานและพิเคราะห์ถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดอันเป็นองค์ประกอบภายนอก รวมทั้งเจตนาและเจตนาพิเศษแห่งการกระทำความผิดอันเป็นองค์ประกอบภายในของจำเลยทั้งสองด้วย โดยศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยทั้งสองนำเข้าสู่สืบ และมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานอื่นมาไต่สวนจนรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามฟ้อง จึงจะลงโทษจำเลยทั้งสองได้ สอดคล้องกับที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ให้การตามที่ปรากฏในสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์ว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเฉพาะส่วนที่เป็นคำวินิจฉัยตอนท้ายเท่านั้นที่มีผลผูกพัน ส่วนการให้เหตุผลเป็นน้ำหนักที่จะให้องค์กรอื่นนำไปใช้ประกอบคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคำสั่งที่ว่าไม่ชอบเท่านั้น ดังนี้ เมื่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้วินิจฉัยถึงองค์ประกอบความผิดตามฟ้อง จึงหาได้ผูกพันให้ศาลฎีกาจำต้องพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองเสียทีเดียวไม่ กรณีต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานในคดีนี้ต่อไป (คดี อม ๓๐/๒๕๖๖ คดีย้ายเลขาธิการสภาความมั่นคงฯ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

69

๒

คดีขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
เพราะเหตุร่ำรวยผิดปกติ

70

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ใ้สวนและมีความเห็นกรณีที่มีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใด มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใด มีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไ้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไ้สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ...

(๑) ถ้าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ฯลฯ

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไ้สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ความหมาย

คำว่า ร่ำรวยผิดปกติ

พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.
๒๕๖๑ มาตรา ๔

- (๑) การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ
- (๒) การมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ
- (๓) การมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ
- (๔) การได้ทรัพย์สินมาโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้
ตามกฎหมายสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตาม
หน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่
- (๕) รวมทั้งกรณีมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
สืบเนื่องมาจากการเปรียบเทียบบัญชีแสดง
รายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

73

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ

ในคดีร่ำรวยผิดปกติ

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๕) ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

รัฐธรรมนูญ ม.๒๓๔ ว.หนึ่ง (๑),

๒๓๕ ว.หนึ่ง (๒)

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา

ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ม.๑๐ (๑) (๓)

พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตฯ มาตรา ๑๑๙,

๑๒๐ ว.ท้าย

74

การดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ

คณะกรรมการป.ป.ช.

อัยการสูงสุด

ศาลฎีกาแผนกคดีอม.

- คณะกรรมการป.ป.ช.มีอำนาจไต่สวน (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ (๑)) และต้องส่งสำนวนฯลฯ พร้อมความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มติ (พ.ร.ป.ปช. ม.๑๑๘)
- อัยการสูงสุดต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒), พ.ร.ป.วิ.อม. ม.๑๐ (๑)) ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันรับเรื่อง (พ.ร.ป.ปช. ม.๑๑๙ วรรคหนึ่ง)
- กรณีอัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการไต่สวนยังไม่สมบูรณ์ที่จะดำเนินคดีได้ ต้องดำเนินกระบวนการตาม พ.ร.ป.ปช. ม.๗๗ ประกอบม.๑๑๙ วรรคหนึ่ง

การดำเนินการภายหลังยื่นคำร้อง

- ประกาศคำร้องในที่เปิดเผยตามวิธีการ ในข้อกำหนดของปธ.ศาลฎีกา (พ.ร.ป. วิธีพิจารณาคดีอม.ฯ ม.๔๗ ๖.๑)
- บุคคลภายนอกอาจยื่นคำร้องคัดค้านเข้าในคดีได้ ก่อนศาลมีคำพิพากษา (พ.ร.ป. วิธีพิจารณาคดีอม.ฯ ม.๔๗ ๖.๒)
- ภาวะการพิสูจน์ตกแก่ผู้กล่าวอ้างว่าทรัพย์สินนั้นมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ หากพิสูจน์ไม่ได้ ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (พ.ร.ป. วิธีพิจารณาคดีอม.ฯ ม.๔๘ ๖.๑ และ ๖.๓ พ.ร.ป.ปช. มาตรา ๑๑๗)
- หากผู้ที่กล่าวอ้างโต้แย้งเป็นทนายหรือผจก.มรดก ให้ศาลคำนึงถึงความสามารถในการพิสูจน์ของบุคคลดังกล่าวและพิจารณาพิพากษาตามที่เห็นว่าเป็นธรรม (พ.ร.ป.วิธีพิจารณาคดีอม.ฯ ม.๔๘ ๖.๓)

76

ผลของคำสั่ง
ร่ำรวยผิดปกติ

- ทรัพย์สินที่ผู้ยื่นได้มาจากการกระทำ ความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดิน (รัฐธรรมนูญ ม.๒๓๕ วรรคหก, พ.ร.ป.ปปช. ม.๑๒๐ วรรคสอง)
- พ้นจากตำแหน่ง
- เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดไปและ ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
- อาจถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาไม่เกิน สิบปีหรือไม่ก็ได้ (รัฐธรรมนูญ ม. ๒๓๕ วรรคสาม และวรรคดี

77

ผลของคำสั่ง
ไม่ร่ำรวยผิดปกติ

- กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่
- ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด เสมือนหนึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตลอด ระยะเวลาที่หยุดปฏิบัติหน้าที่
- หากพ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่จะมี คำพิพากษา ให้จ่ายเงินเดือน ฯลฯ จนถึงวันก่อนวันที่พ้นจากตำแหน่ง (พ.ร.ป.ปปช. ม.๑๒๑, ๘๖)

78

การดำเนินกระบวนการพิจารณา

- การเลือกองค์คณะ
- การพิจารณาคำร้อง
- วันนัดพิจารณาครั้งแรก (จำเลยไม่ต้องมาศาล)
- การตรวจพยานหลักฐาน
- การไต่สวนพยานหลักฐาน
- การพิพากษาคดี
- การอุทธรณ์

คดีร้ายแรงผิดปกติมีกระบวนการพิจารณาคดีทำนองเดียวกับการพิจารณาคดีอาญา
(พ.ร.บ.วิ.อม.ฯ ม.๔๕)

ตัวอย่างคดีขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอม.มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

คดีขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

คดีอม.๙๗/๒๕๖๑

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งว่า ที่ดินมีโฉนด ๒ ของผู้ถูกกล่าวหา มูลค่ารวมในขณะได้มา ๑๑,๘๖๕,๐๐๐ บาท (มูลค่าที่แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท) และเงินทุนในหุ้นสามัญเพิ่มทุนของบริษัท เอ. ของนาง ด. คู่สมรส จำนวน ๖๑,๓๘๓ หุ้น มูลค่าในขณะได้มาหุ้นละ ๐.๑๕ บาท คิดเป็นมูลค่ารวม ๙,๒๗๕,๗๕๖.๕๐ บาท (มูลค่าตามราคาตลาด ณ วันที่ซื้อหุ้น หุ้นละ ๓.๓๔ บาท คิดเป็นมูลค่ารวม ๒๐๖,๕๓๙,๙๕๕.๔๐ บาท) ซึ่งฝากไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ โกลเบล็ก จำกัด รวมมูลค่า ๒๑๖,๑๔๐,๗๕๖.๕๐ บาท เป็นทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติ และพิพากษาให้ทรัพย์สินดังกล่าวพร้อมดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๘ ทั้งนี้ หากไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติหรือทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดได้ ให้ผู้ถูกกล่าวหาชดใช้เงินหรือโอนทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาแก่แผ่นดิน จนครบถ้วน หากไม่โอนให้ถือคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๓

ศาลฎีกาแผนกคดี อม.วินิจฉัยความว่า ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงการได้มาของที่ดินว่า ซื้อมาในราคา ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยนำเงินจากการขายหุ้นและเงินที่ใช้หมุนเวียนในครอบครัวมาซื้อ แต่เมื่อตรวจสอบการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ถูกกล่าวหาและนาง ด. คู่สมรส พบว่าปีภาษี ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๗ มีรายได้ไม่เพียงพอซื้อที่ดินดังกล่าว นอกจากนี้ก็ไม่ปรากฏหลักฐานใดที่จะเชื่อมโยงว่า มีการเบิกถอนเงินจากบัญชีธนาคารของผู้ถูกกล่าวหาและนาง ด. แล้วมอบเงินให้นาย ย. ไปซื้อแคชเชียร์เช็คเพื่อนำมาชำระราคาที่ดิน ในส่วนของการชำระเงินค่าซื้อที่ดินทั้งสองแปลง จึงไม่ปรากฏเส้นทางการเงินจากผู้ถูกกล่าวหาเช่นเดียวกัน ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติในระหว่างที่ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ส่วนเงินที่ใช้ชำระค่าหุ้นเพิ่มทุนบริษัท เอ. นาง ด. ภริยาของผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงว่า เป็นเงินที่ได้จากการขายหุ้นบริษัท ว. และนำกำไรจากการขายหุ้นหลายรายการไปชำระค่าหุ้นสามัญเพิ่มทุนดังกล่าว แต่ก่อนหน้านี้นศาลฎีกาแผนกคดี อม. เคยมีคำวินิจฉัยในคดีหมายเลขแดงที่ อม.๔๓/๒๕๖๐ แล้วว่า เงินที่นาง ด. ได้จากการขาย

หุ้นบริษัท ว. เป็นทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติ เมื่อมีการนำเงินดังกล่าวไปซื้อหุ้นเพิ่มทุน
ในบริษัท เอ. โดยนาง ด. จึงเป็นกรณีนำทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติไปแปรเปลี่ยนเป็น
ทรัพย์สินอื่นหรือจากการซื้อหุ้นอื่น อีกทั้งสิทธิในการซื้อหุ้นเพิ่มทุนบริษัท เอ. ถือเป็น
ทรัพย์สินที่เกิดจากทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติ มีผลให้หุ้นสามัญเพิ่มทุนของบริษัท เอ.
จำนวน ๒๑,๓๘๓ หุ้น มูลค่า๙,๒๗๕,๗๔๖.๕๐ บาท เป็นทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติ ใน
ระหว่างที่ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
เช่นเดียวกัน

พิพากษาให้ทรัพย์สินทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นผิดปกติพร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดิน
ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔ และ
๓๘ หากไม่สามารถบังคับตามคำพิพากษาได้ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน ให้บังคับเอา
ทรัพย์สินอื่นได้ แต่มูลค่าต้องไม่เกิน ๒๑,๑๔๐,๗๔๖.๕๐ บาท ตามที่ศาลพิพากษาให้ตก
เป็นของแผ่นดิน

8:

ข้อสังเกต :

๑. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๕ วินิจฉัยว่า กับพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๑ วรรคสอง ซึ่งตรงกับกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑๗ ที่ว่า ในคดีขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ผู้ถูกกล่าวหาหมิ่นหน้าที่
พิสูจน์หรือแสดงแหล่งที่มาของรายได้ ซึ่งก็คือพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นมีที่มาโดยชอบ หรือไม่เกิดจากการ
ร่ำรวยผิดปกติ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง เพราะคดีร่ำรวยผิดปกติโจทก์ต้อง
สืบให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพย์สินนั้นกับการกระทำความผิดก่อน หลังจากนั้นผู้ถูกกล่าวหาจึง
จะมีภาระการพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินมาโดยชอบ เพราะการได้มาซึ่งทรัพย์สินเป็นข้อเท็จจริงที่อยู่ใน
ความรู้เห็นของเจ้าของทรัพย์สินแต่เพียงฝ่ายเดียว แล้วศาลก็นำพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่ายมาชั่ง
น้ำหนักตาม ป.วิ.พ.ว่า พยานหลักฐานใครมีน้ำหนักดีกว่ากัน

๒. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๗ วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา มาตรา ๑๒๒ วรรคสาม ที่ว่า เมื่อคณะกรรมการป.ช.ไต่สวนและมีคำ
วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาเพื่อส่งลงโทษไล่ออกภายใน ๖๐ วัน นับ
แต่วันได้รับแจ้ง โดยให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ เพราะพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ
เป็นเรื่องร้ายแรง การไล่ออกจากราชการเมื่อเทียบกับประโยชน์สาธารณะถือว่าได้สัดส่วน และ
บทบัญญัติแห่งกฎหมายเช่นนี้ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง เพราะลงโทษทางวินัย ไม่ใช่โทษ
ทางอาญา

คดีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ
หรือยื่นเท็จ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคสาม, ๒๓๕ วรรคท้าย
พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อมา มาตรา ๑๐ (๓)
พ.ร.ป.ปช. มาตรา ๑๑๔

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ ...

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้
ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่น
บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้ง
ตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว
ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

มาตรา ๒๓๕ วรรคท้ายให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตาม
มาตรา ๒๓๔ (๓) ใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือใจยื่น
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง
ให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือ
หนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๐ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(๔) คดีที่บุคคลตาม (๑) หรือกรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่
ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง **จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ
หนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ
หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้
ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน**

พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๑๔ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่
ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่ง
ทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่
ที่ได้รับมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ และกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่
ผู้นั้นจะมาชี้แจงข้อกล่าวหา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ
ป.ป.ช. กำหนด แล้วนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาต่อไป

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๐๒ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีของบุคคลตามมาตรา ๑๐๒ (๔) ด้วย

(๒) กรณีเป็นเจ้าของที่ดินของรัฐ ยกเว้นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๐๒ (๔) ให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจฉัย

ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคสอง ให้นำความในมาตรา ๘๐ (ตั้งหมายฟ้องแทน) มาตรา ๘๑ (หยุดปฏิบัติหน้าที่) และมาตรา ๘๖ (ผลกรณียกคำร้อง) มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕
วรรคท้าย
และพ.ร.ป.ปช. ม. ๑๑๔

๑.บุคคลตามพรป.ปช.ฯ มาตรา ๑๐๒ (๑) ถึง (๔)

๒.บุคคลตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ออกตามความในพรป.ปช.ฯ มาตรา ๒๘ (๓) และมาตรา ๑๐๒ กับ มาตรา ๑๐๓

หมายเหตุ: ผู้ยื่นฯ ต้องแสดงรายการทรัพย์สินฯของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในส่วนของคู่สมรสมีมาตรา ๑๐๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “คู่สมรสตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป.ป.ช.กำหนด”

บุคคลตามพร.ป.ป.ช.มาตรา ๑๐๒

- (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๔) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป
- (๕) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นขึ้นไป
- (๖) ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีอัยการขึ้นไป
- (๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
- (๘) ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
- (๙) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

91

กำหนดเวลายื่นบัญชี

ผู้ดำรงตำแหน่งตามพร.ป.ป.ช. ม.๑๐๕

- (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๔) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ม.๑๐๕

ว.สาม

ผู้ดำรงตำแหน่งตามพร.ป. ม.๑๐๕

- (๔) ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป
 - (๕) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตั้งแต่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นขึ้นไป
 - (๖) ข้าราชการอัยการตั้งแต่อธิบดีอัยการขึ้นไป
 - (๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
 - (๘) ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
- ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและทุกสามปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

92

เอกสารประกอบบัญชี

ม.๑๐๕
ว.หนึ่ง

- หลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน
- หลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา

- ผู้ยื่นต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า
- ทรัพย์สินและหนี้สิน ให้รวมถึงทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ความครอบครองดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

93

ผู้ที่ต้องเปิดเผยบัญชีฯ (ม.๑๐๖)

ม. ๑๐๖ (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะ

- นายกรัฐมนตรี
- รัฐมนตรี
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- สมาชิกวุฒิสภา

ม. ๑๐๖ (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ม. ๑๐๖ (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

ม. ๑๐๖ (๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

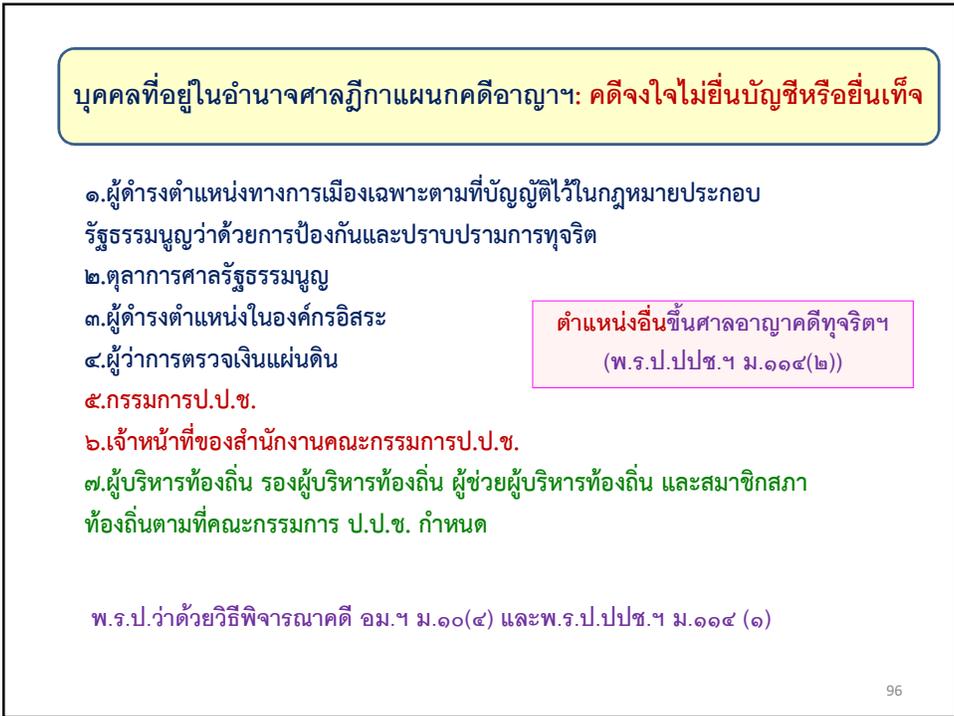
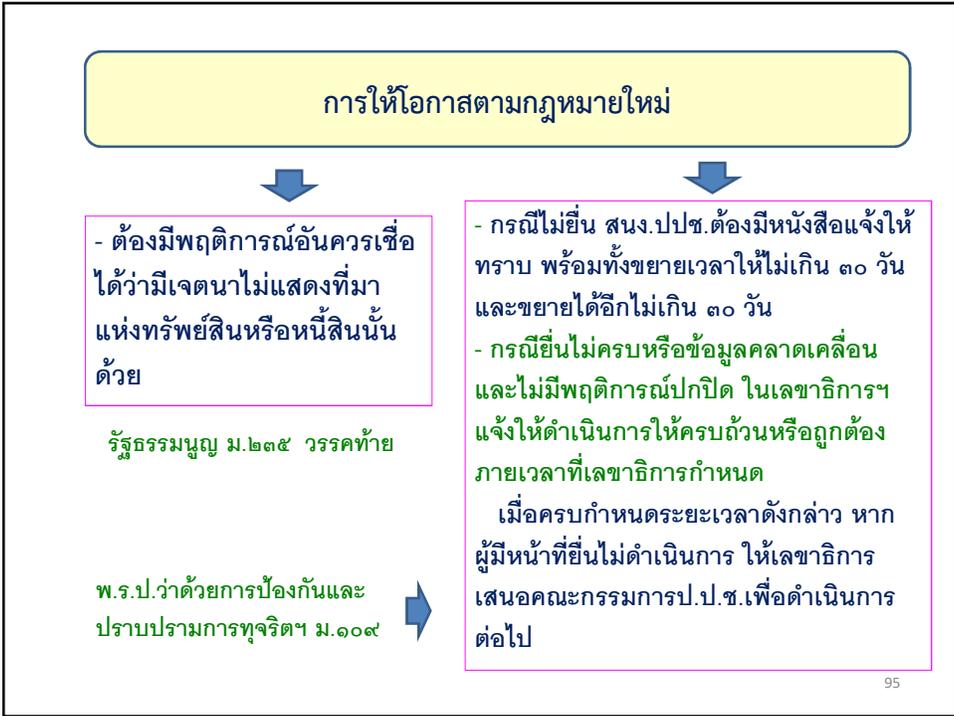
ม. ๑๐๖ (๙) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (ม.๙)

หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับ

กระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสำหรับข้าราชการพลเรือน และ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการเหล่าทัพสำหรับข้าราชการทหาร และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแต่ไม่รวมถึงผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

94

คดีจิตใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯหรือยื่นเท็จ

คณะกรรมการป.ป.ช.

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง

องค์ประกอบความผิด

๑. จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดง
รายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
และ

๒. มีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย และพ.ร.ป.ปปช. ม. ๑๑๔

97

หากศาลฟังว่าจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ
หรือยื่นเท็จจริงตามคำร้อง

- พ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่
- เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่เกินสิบปี
- เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ

รัฐธรรมนูญ ม.๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคท้าย

98

คดี อม.๓/๒๕๕๕

รวม.ศึกษาธิการ

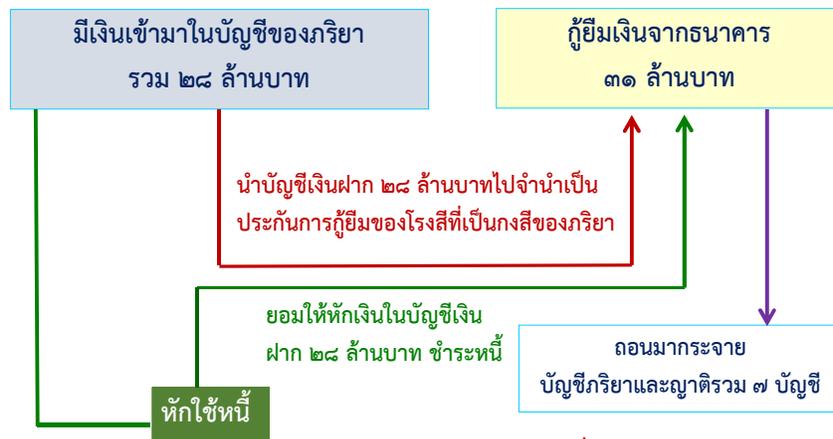
ข้อกล่าวหา

๑. ไม่แสดงรายการบัญชีเงินฝากของภริยา ๒ บัญชี จำนวนเงิน ๒.๙ ล้านบาท และ ๒.๓ ล้านบาทในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งรมช.ศึกษาฯ มาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี ของผู้คัดค้าน ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่า มีเงินเข้าบัญชี ภริยา ๒๘ ล้านบาท บัญชีนี้ถูกนำไปจำหน่ายเป็นประกันเงินกู้ที่โรงสีที่เป็นกงสีของ ครอบครัวภริยาผู้ยึดจากธนาคาร ๓๑ ล้านบาทเศษ เงินที่ได้มา ถูกกระจายเข้า บัญชี ภริยาและญาติ ๗ บัญชี ต่อมาภริยาถอนเงินที่โรงสีได้มาจากธนาคารไปซื้อ หุ่นและหน่วยลงทุน เกือบทั้งหมด ส่วนที่เหลือฝากไว้ในบัญชีที่มีชื่อภริยาและ หรือญาติภริยาเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งเป็นบัญชีเงินฝากที่ผู้คัดค้านไม่แสดงใน บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯที่ยื่นต่อผู้ร้อง
๒. ไม่แสดงรายการบ้าน ๑ หลัง พร้อมที่ดินเนื้อที่ ๓ ไร่ ๒๔.๑ ตร.วา ที่อ.วิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

99

คดีอม.๓/๒๕๕๕

ข้อกล่าวหา : ไม่แสดงบัญชีเงินฝากของภริยา ๒ บัญชี

บัญชีที่ไม่ได้แสดงเงิน ๒.๙ ล้านบาท และ ๒.๓ ล้านบาท เป็น ๒ ใน ๗ บัญชี

อม.๓/๒๕๕๕

ข้อต่อสู้ที่สำคัญ

๑. เงินในบัญชีเงินฝากของภริยาที่ไม่ได้แสดง เป็นเงินของโรงสีที่เป็นกงสีของครอบครัวภริยา ภริยาเพียงถือครองและทำธุรกรรมแทน ส่วนเงินที่ภริยานำไปซื้อหน่วยลงทุนและหุ้นเป็นเงินที่มารดาภริยาสั่งไว้ก่อนตายให้ยกให้ภริยา
๒. บ้านพร้อมที่ดินตามข้อกล่าวหา ใช้เงินของโรงสีซื้อที่ดินและจ่ายค่าก่อสร้างเพื่อใช้เป็นสำนักดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพี่ชายภริยา ซึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกอบต.ตำบลข้าง และให้ผู้คัดค้านใช้เป็นสำนักงานกับที่พักอาศัย

คำพิพากษา: ข้อต่อสู้เรื่องเงิน

- ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า ผู้คัดค้านเป็นเจ้าของเงิน ๓๐ ล้านบาทเศษ ได้มาช่วงเลือกตั้งในปี ๒๕๓๙ บางส่วนมีที่มาจากเงินสนับสนุนจากพรรคชาติไทยกว่า ๒๐ ล้านบาท ที่เหลือไม่ทราบที่มา ผู้คัดค้านนำไปฝากเปิดบัญชีในชื่อห้างโรงสี หลังจากนั้นให้ห้างทำสัญญากู้ยืมเงินจากธนาคาร แล้วนำเงินที่ผู้คัดค้านได้มาทั้งหมดไปชำระหนี้เงินกู้ยืม และเงินกู้ยืมซึ่งกลายมาเป็นเงินที่มีที่มาที่ถูกต้องจากการทำธุรกรรมผ่านธนาคารก็ได้กระจายเข้าฝากในบัญชีส่วนตัวของภริยาและในชื่อห้างโรงสีอีกหลายบัญชี ต่อมาภริยาก็ได้ถอนเงินจากบัญชีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้คัดค้านจงใจปกปิดที่มาของเงินที่นำมาฝาก ในการยื่นบัญชีจำนวน ๔ ตำแหน่ง รวม ๙ กรณี

คำพิพากษา : ข้อต่อสู้เรื่องบ้าน+ที่ดิน

- ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า การปลูกสร้างบ้านตามคำร้องเป็นการสร้างเพื่อประโยชน์ของผู้คัดค้านใช้เงินของผู้คัดค้านและภริยา มิได้ใช้เงินกงสี

กรณีเป็นการยื่นบัญชีเท็จตั้งแต่ดำรงตำแหน่งรมต.ศึกษาเมื่อวันที่ ๙ กค. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา ทุกบัญชีที่ยื่นต่อผู้ร้อง

คดี อม.๒๘/๒๕๖๒

ปัญหา : โทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย้อนหลังได้หรือไม่ ?

คดีนี้ผู้ร้องขอให้ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ (ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับภายหลังการกระทำความผิด (กฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิดคือ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เพียงแต่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี)

ปัญหาในคดีนี้ก็คือ โทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง) มีผลใช้บังคับย้อนหลังได้หรือไม่

ศาลฎีกาแผนกคดี อม.วินิจฉัยว่า มาตรการบังคับทางการเมืองตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ มีใช้มาตรการบังคับทางการเมืองที่ใช้ในขณะกระทำความผิด จึงต้องใช้พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บังคับแก่ คดีนี้ เพราะหากบังคับใช้ตามที่กฎหมายที่บัญญัติภายหลังกระทำความผิดย่อมเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม

103

คดีอม.๒๖ ๑/๒๕๖๔

คดีส่วนอาญาขาดอายุความ ยังลงโทษในส่วนที่เป็น มาตรการบังคับทางการเมือง (เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง) ได้หรือไม่

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาที่จะไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินนั้น กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกอบจ.นนทบุรี ขอให้สั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑, ๑๑๔, ๑๔๘

ศาลฎีกาแผนกคดีอม.ตรวจคำร้องและเอกสารประกอบแล้ว พิพากษายกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

องค์คณะพิจารณาอุทธรณ์วินิจฉัยว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิเลือกตั้งตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี

104

ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออก ในฐานะพลเมืองของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญา โดยศาลจะมีอำนาจบังคับใช้มาตรการบังคับดังกล่าวได้ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษา วินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้นั้นกระทำความผิดอาญาโดยจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินภายในเวลากำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีด้วยความอันเป็นเท็จ มาตรการ บังคับทางการเมืองจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความผิดในทางอาญา ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพ.ร.ป.ว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ การที่ผู้ ร้องอุทธรณ์ขอให้ศาลเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา ย่อมเป็นการ ขอให้ศาลวินิจฉัยพฤติการณ์หรือการกระทำอันเดียวกันกับที่ต้องนำมาวินิจฉัยในส่วน ความรับผิดทางอาญาที่ขาดอายุความไปแล้ว จึงแสดงให้เห็นว่ามาตรการบังคับทาง

105

การเมืองรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาโดยไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาได้ ดังนั้น มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าว แม้มิใช่โทษตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ก็ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญา ซึ่งรวมถึงการ อยู่ในบังคับของอายุความทางอาญา เมื่อการกระทำส่วนนี้เป็นอันขาดอายุความทาง อาญาไปแล้ว ซึ่งมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปโดยศาลไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย ขอให้แท้จริงว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้องหรือไม่ กรณีจึงไม่อาจนำ มาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้

106

คดี อม.อธ.๔/๒๕๖๕

บทบัญญัติเรื่องอายุความย้อนหลังได้หรือไม่

คดีนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีอม.วินิจฉัยว่า คดีของผู้ร้องในความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความ อันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย วาระที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญา

ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องแล้วอายุความย่อมสะดุดหยุดลงตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ และพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ ด้วยนั้นองค์คณะพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าว มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการนับอายุความทางอาญา

107

แต่มีความแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหา โดยมีผลให้อายุความสะดุดหยุดลง ระยะเวลาการบังคับโทษจึงขยายออกไปซึ่งไม่เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหา อีกทั้งปัญหาเรื่องอายุความ **แม้มิใช่การกำหนดองค์ประกอบของการกระทำอันเป็นความผิด แต่ก็เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับกำหนดเวลาให้บุคคลต้องรับโทษหรือไม่ต้องรับโทษในทางอาญา** เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับบัญญัติขึ้น และมีผลใช้บังคับภายหลังวันกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหาจึงไม่อาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังแก่คดีที่มีการกระทำความผิดก่อนบทกฎหมายใช้บังคับได้

108

คำพิพากษาคดี อม.อ.อ.๔/๒๕๖๗

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ถูกกล่าวหาจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกันจุกฯ โดยผู้ถูกกล่าวหาไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯของนางสาวมยุรี คู่สมรสที่จดทะเบียนหย่า แต่ยังคงอยู่กินฉันสามีภริยา ขอให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา กับขอให้ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑, ๑๔๔ วรรคสอง (๑), ๑๖๗ ผู้ถูกกล่าวหาให้การปฏิเสธ ศาลฎีกาแผนกคดีอม.พิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง ผู้ร้องอุทธรณ์

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์วินิจฉัยความว่า ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องมีว่า ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯกรณีพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกกล่าวหากับนางสาวมยุรี ซึ่งจดทะเบียนหย่าขาดจากกันแล้ว หากยังอยู่กินฉันสามีภริยา ย่อมต้องถือได้ว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง และประกาศคณะกรรมการป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์ของผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสอันถือว่าเป็นคู่สมรส พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓

ข้อสังเกต : กรณีผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส

หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป.ป.ช.กำหนด คือ ประกาศคณะกรรมการป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์ของผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสอันถือว่าเป็นคู่สมรส พ.ศ. ๒๕๖๑ มีสาระสำคัญคือ

ข้อ ๓ บุคคลซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐ และมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นคู่สมรสตามมาตรา ๑๐๒ วรรคสอง และมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

(๑) ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดในทำนองเดียวกันกับเจ้าพนักงานของรัฐ โดยมีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกมารับทราบว่าเป็นการอยู่กินเป็นสามีภริยากันตามประเพณี

(๒) เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีสถานะเป็นสามีภริยากัน หรือมีพฤติการณ์เป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะดังกล่าว

ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งจดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐและต่อมาได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกันตามกฎหมาย แต่ยังคงแสดงให้เห็นปรากฏหรือมีพฤติการณ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะเป็นสามีหรือภริยากัน

องค์คณะฯ เห็นว่า พยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำเข้าไปสอบสวนปรากฏเพียงว่า นาย
ธงชัย นักสืบสวนคดีทุจริตชำนาญการ พยานผู้ร้อง เบิกความว่า พยานลงพื้นที่สืบสวน
ที่ตำบลกันจู้ ฝ้าดูร้านของนางสาวมยุรีเป็นเวลา ๕ วัน ไม่พบเห็นผู้ถูกกล่าวหา พยาน
ยังได้แฝงตัวเป็นตัวแทนจำหน่ายปุ๋ย สอบถามพนักงานในร้านของนางสาวมยุรี ๒ คน
ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่านางสาวมยุรีเป็นภริยาจำเลย และสอบถามจากแหล่งข่าวซึ่ง
เป็นข้าราชการ ๒ คน อดีตข้าราชการ ๑ ราย ก็ให้ข้อมูลว่า ชาวบ้านในพื้นที่ตำบลกัน
จู้ทราบกันทั่วไปว่าทั้งสองคนเป็นสามีภริยากัน แต่ไม่มีการบันทึกภาพถ่ายบุคคลที่
สอบถามหรือบันทึกถ้อยคำของบุคคลนั้นไว้เป็นหลักฐาน จึงเป็นการเบิกความเพียง
ลอยๆ ปากเดียว อีกทั้งยังไม่ปรากฏชื่อผู้ให้ข้อมูล กรณีจึงไม่มีเหตุอันควรรับฟังพยาน
บอกเล่าเช่นนี้ ตามป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๓ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.
พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคสาม สำหรับพยานประกอบอื่นในคดีนี้ได้แก่ ข้อมูลที่
ปรากฏในแอปพลิเคชันเฟซบุ๊กของ ผู้ถูกกล่าวหาและนางสาวมยุรี แสดงให้เห็นถึงการ
ใช้ชีวิตครอบครัวแบบบิดามารดากับบุตร แต่ก็ก็เป็นเพียงการทำหน้าที่ของบิดามารดา
แม่หย่ากันแล้วก็หาหลุดพ้นจากหน้าที่ดังกล่าว จึงมิใช่เรื่องผิดปกติ แม้ผู้ถูกกล่าวหาส่ง

ข้อความในลักษณะหยอกล้อนางสาวมยุรีก็เป็นการส่งข้อความสั้นๆ เพียง ๒ ครั้ง ครั้ง
สุดท้ายวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒ แต่หลังจากนั้นจนถึงวันที่ผู้ถูกกล่าวหาทำหน้าที่ยื่นบัญชี
ฯ อันเป็นระยะเวลาานหลายเดือน ผู้ถูกกล่าวหาไม่เคยส่งข้อความในลักษณะเช่นนั้น
อีกเลย ส่วนข้อมูลในแอปพลิเคชันไลน์ที่ผู้ถูกกล่าวหาตั้งรูปประจำตัวเป็นภาพคู่ของผู้
ถูกกล่าวหาและนางสาวมยุรีในลักษณะใกล้ชิดกัน ก็เป็นภาพถ่ายเดิมที่ผู้ถูกกล่าวหาใช้
มาตั้งแต่ก่อนจดทะเบียนหย่า ประกอบกับภายหลังแยกกันอยู่สักพัก ผู้ถูกกล่าวหาก็ได้
เปลี่ยนภาพไปแล้ว แม้ผู้ถูกกล่าวหายอมรับว่าบางวันอยู่บ้านของนางสาวมยุรี ก็
เนื่องจากต้องดูแลบุตรและนางสาวมยุรีตั้งครรภ์บุตรคนที่ ๒ อยู่ พยานหลักฐานของผู้
ร้องยังฟังไม่ได้ว่า ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาทำหน้าที่ยื่นบัญชีฯกรณีพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูก
กล่าวหากับนางสาวมยุรีซึ่งจดทะเบียนหย่าขาดจากกันแล้วยังอยู่กินกันฉันสามีภริยา
จึงถือไม่ได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควร
แจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือ
หนี้สินนั้นกรณีพ้นจากตำแหน่ง อันจะเป็นความผิดตามคำร้อง **พิพากษายืน.**

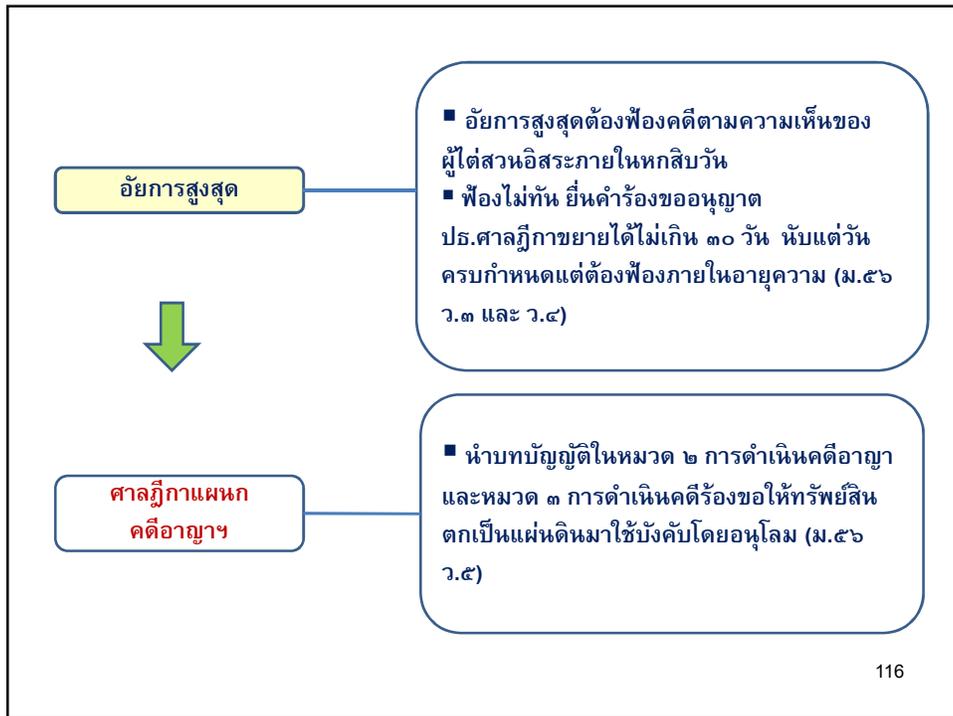
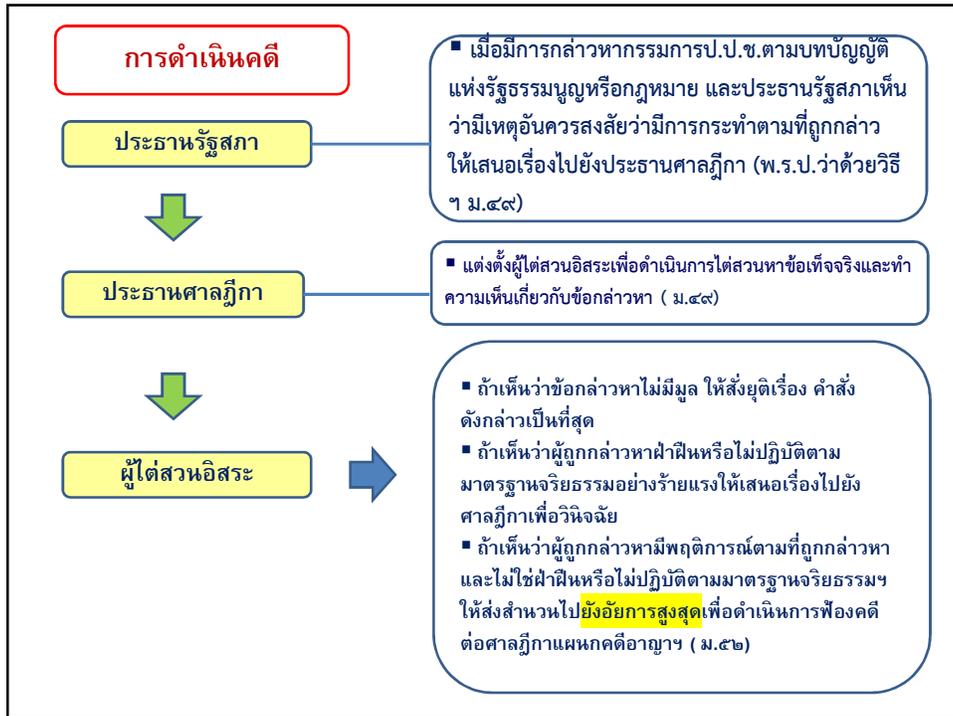

คดีกล่าวหาคณะกรรมการป.ป.ช.

ข้อกล่าวหา

- ๑. ร่ำรวยผิดปกติ
- ๒. ทุจริตต่อหน้าที่
- ๓. จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ ม.๒๓๖ และพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ม.๑๐ (๒)

ผู้ไต่สวนอิสระ

- คุณสมบัติของผู้ไต่สวนอิสระ
(ม.๕๐ และ ม.๕๑ (๑) – (๗))
- ลักษณะต้องห้ามของผู้ไต่สวนอิสระ
(ม.๕๒ (๑) – (๑๖))
- ผู้ไต่สวนอิสระมีอำนาจหน้าที่
เช่นเดียวกับคณะกรรมการป.ป.ช.
(ม.๕๓)
- ผู้ไต่สวนอิสระมีอำนาจสั่งให้
กรรมการป.ป.ช.ยื่นบัญชีแสดง
รายการทรัพย์สิน (ม.๕๕)

117

คดีกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่ศาลตัดสินแล้ว

อม.๑/๒๕๔๘ กล่าวหาว่า คณะกรรมการป.ป.ช.ร่วมกันอกระเบียบขึ้น
ค่าตอบแทนตนเอง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ลงโทษจำคุกจำเลยทั้งเก้าคนละ
๒ ปี โทษจำคุกรอไว้ ๒ ปี

อม.๕/๒๕๕๒ กล่าวหาว่า คณะกรรมการป.ป.ช.ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในการชี้
มูลว่าความผิดของอดีตปลัดกระทรวงยุติธรรมและอดีตรองอธิบดีกรมบังคับคดีนัย
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ยกฟ้อง

อม.๔/๒๕๕๓ กล่าวหาว่า คณะกรรมการป.ป.ช.ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบกรณี
แต่งตั้งคนใกล้ชิดเป็นที่ปรึกษา เลขานุการ และผู้ช่วยเลขาฯ กับปฏิบัติหน้าที่โดย
มิชอบในการไต่สวน และกรณีชี้มูลความผิดข้าราชการที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล
ป.ช.ป. ๔ คดี ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ยกฟ้อง

118

อม.๑/๒๕๔๘

คำฟ้อง : ออกระเบียบเพิ่มค่าตอบแทนรายเดือนแก่ประธานกรรมการ ๔๕,๕๐๐ บาท กรรมการอื่น คนละ ๔๒,๕๐๐ บาท

ข้อต่อสู้ : มีอำนาจตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๕ + ม.๑๐๗

คำพิพากษา - ม.๕ เป็นอำนาจในการออกระเบียบทั่วไปเพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ของป.ป.ช.

- ม.๑๐๗ เป็นอำนาจในการออกระเบียบที่ใช้บังคับกับลูกจ้างในสำนักงาน ป.ป.ช.

- เป็นระเบียบที่ริเริ่มมาจากมติของป.ป.ช. เอง

- อนุกรรมการฯ ทักท้วงแล้วว่า ออกระเบียบเช่นนี้ไม่ได้

มีความผิดตาม ป.อ. ม. ๑๕๗, ๘๓ + พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๑๒๕ จำคุก ๒ ปี รอฯ ๒ ปี

ปัญหา : ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องคณะกรรมการป.ป.ช.หรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๗๓/๒๕๖๒ (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่มีผลบังคับในขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่า กรรมการ (ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) ผู้ได้รัรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ” เป็นเพียงบทบัญญัติที่เพิ่มช่องทางในการดำเนินคดีแก่คณะกรรมการป.ป.ช. โจทก์เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ ยังคงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ ได้ ตามป.วิอ. มาตรา ๒๘ (๒) ต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๗ ประกอบมาตรา ๓ วรรคสอง (๑) ป้องกัน

พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๗ วรรคหนึ่ง ปัจจุบันคือพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๐ ม.๔๕ วรรคหนึ่ง